

Landschappelijk erfinrichtingsplan

WOLTERIJ 4

7135 JG HARREVELD

Opdracht

Landschappelijk erfinrichtingsplan
Wolterij 4 in Harreveld

15 januari 2020

Opdrachtgever

Opdrachtnemer

Locis Adviseurs
Leeuwerikstraat 33 a
7051 XD Varsseveld

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband, elektronisch of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een geautomatiseerd gegevensbestand worden opgeslagen, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Locis Adviseurs.

Aan de inhoud van dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Locis Adviseurs, verwerpt elke aansprakelijkheid voor aan ander gebruik van deze tekst dan voor de situatie waarvoor hij wordt uitgebracht. De informatie in deze tekst is onder voorbehoud en kan veranderd worden zonder voorafgaande kennisgeving.

INHOUDSOPGAVE

1	Algemene gegevens	3
	1.1 Initiatiefnemer en projectlocatie.....	3
	1.2 Aanleiding en motivering	3
2	Het plangebied	4
	2.1 Situering en omgeving.....	4
	2.2 Het huidige erf	4
	2.3 Landschap en omgeving	8
3	Het initiatief	9
	3.1 Overzicht.....	9
4	Erfinrichting.....	10
	4.1 Algemeen.....	10
	4.2 Inpassingsplan	10
5	inrichting en Beheer.....	11
	5.1 Aanleg landschapselementen.....	11
	5.2 Beheer landschapselementen	12
	Bijlagen.....	15
1	Inrichtingsschets;	
2	Informatie aanplant en beheer van struweel;	
3	Informatie aanplant en beheer van hoogstamboomgaard.	

1 ALGEMENE GEGEVENS

1.1 Initiatiefnemer en projectlocatie

De projectlocatie is gelegen in het landelijk gebied van Harreveld. De locatie staat kadastraal bekend als gemeente Lichtenvoorde, nummers 812, 1232 en 1233 . In onderstaande afbeelding is een luchtfoto van de locatie in haar omgeving weergegeven.

Afbeelding 1: Luchtfoto projectlocatie (bron: ruimtelijkeplannen.nl)

1.2 Aanleiding en motivering

Op de locatie aan de Wolterij 4 staat een voormalige boerderij. Het is de wens van initiatiefnemer om deze voormalige boerderij middels een wijziging van het bestemmingsplan te splitsen in 2 woningen.

Afbeelding 2: locatie Wolterij 4 met de te splitsen voormalige boerderij (bron: ruimtelijkeplannen.nl).

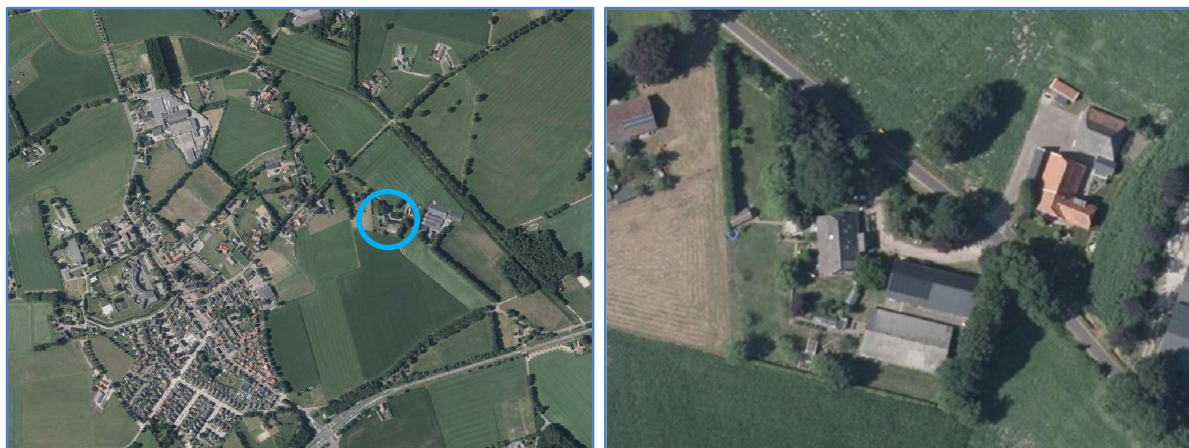

De gemeente Oost Gelre heeft aangegeven dat zij onder voorwaarden wil meewerken aan het initiatief. Een landschapsplan/ erfinrichtingsplan dient onderdeel uit te maken van de bestemmingsplanwijziging. Hierin voorziet dit document.

2 HET PLANGEBIED

2.1 Situering en omgeving

De locatie is gelegen aan de Wolterij 4 in het buitengebied van Harreveld. In zuid-westelijke richting is op circa 360 meter de dorpskern van Harreveld gelegen.

Afbeelding 3: ligging van het initiatief omcirkeld in de omgeving (links). Rechts het huidige erf (bron: ruimtelijkeplannen.nl)

2.2 Het huidige erf

Het huidige erf is rationeel opgebouwd, ten dienste van de voormalige agrarische bedrijfsvoering. De bebouwing bestaat uit het woonhuis en 2 schuren. Rondom de woning is een eenvoudige siertuin met sierplanten gelegen. In de voortuin staat een enorme solitaire zomereik. Aan de wegzijde is een bosje met streekeigen soorten gelegen en direct daarnaast staan allerlei heesters en struiken aangeplant (hulst, taxus e.d.). De westelijke erfgrans wordt gemarkeerd door een strook laurier en aan de achterzijde is het erf afgebakend door een beukenhaag. Op de oostelijke erfgrans staan grote zomereiken.

Afbeelding 4: zicht op het huidige erf vanaf de Wolterij vanuit noordoostelijke richting.

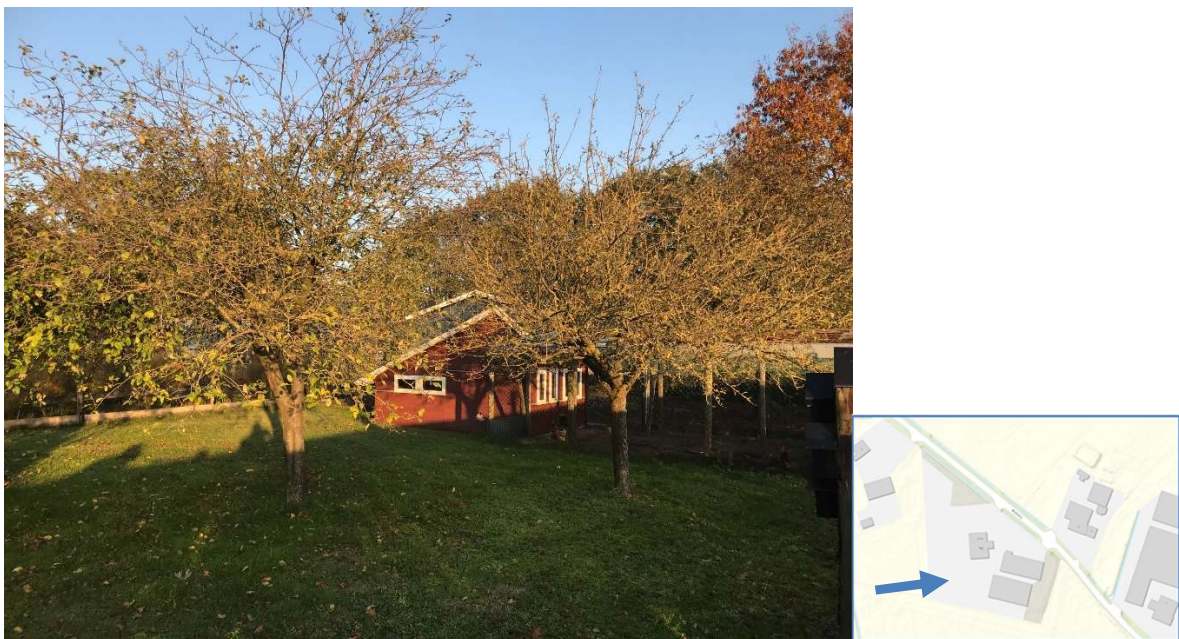

Afbeelding 5: zicht op het huidige erf vanaf de Wolterij vanuit oostelijke richting.

Afbeelding 6: zicht op het grasland met walnoot naast/ achter de boerderij vanuit noord richting.

Afbeelding 7: zicht op het achtererf met enkele fruitbomen.

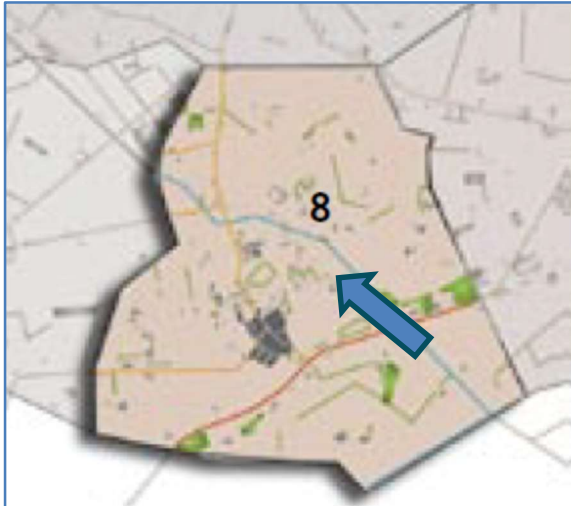
Figuur 8: huidige erf met bestaande begroeiing

2.3 Landschap en omgeving

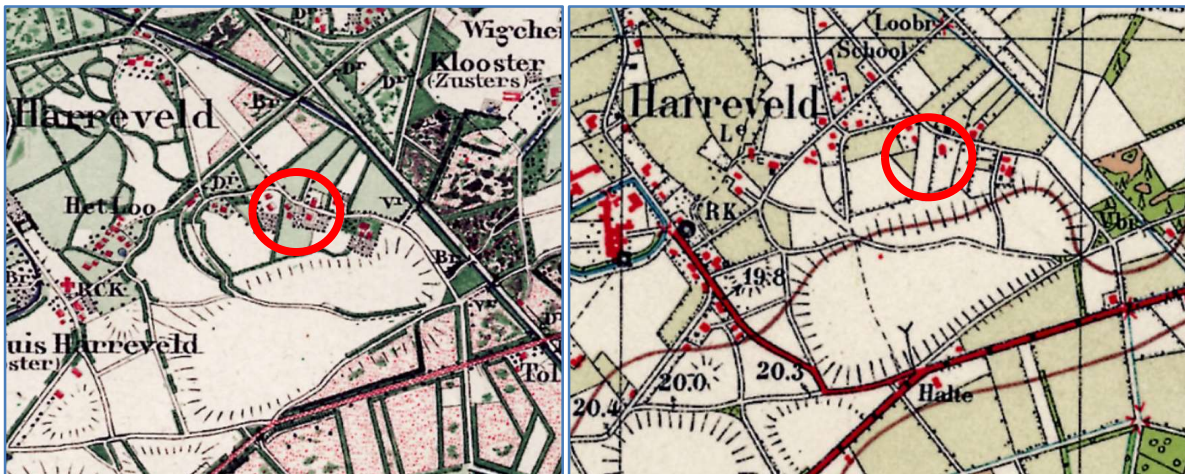
Historisch landschap

De planlocatie aan de Wolterij 4 is gelegen binnen het landschapsensemble van het “Kerk- en esdorp Harreveld” (zie figuur 9). In het esdorp Harreveld is de geschiedenis op veel plekken nog zichtbaar, zoals in het wegenpatroon, in beplantingen en open plekken. De wegen naar de es, de weidegronden en de openheid van de voormalige heidevelden zijn er nog. De overgangen tussen de delen van het landschap in dit ensemble verdienen blijvend aandacht. De Harreveldse es is weids, bollend en glooiend en goed herkenbaar in het landschap. De meeste boerenerven liggen in een boog om de enk heen of staan tegen de dorpskern aan.

Afbeelding 9: de ligging van de planlocatie binnen deelgebied “Kerk- en esdorp Harreveld” (Landschapsontwikkelingsplan Oost Gelre).

In de navolgende figuren 10 en 11 is de structuur van de oude essen in het landschap in de omgeving van Harreveld duidelijk te zien. De projectlocatie heeft al die tijd aan de rand van de grote es gelegen.

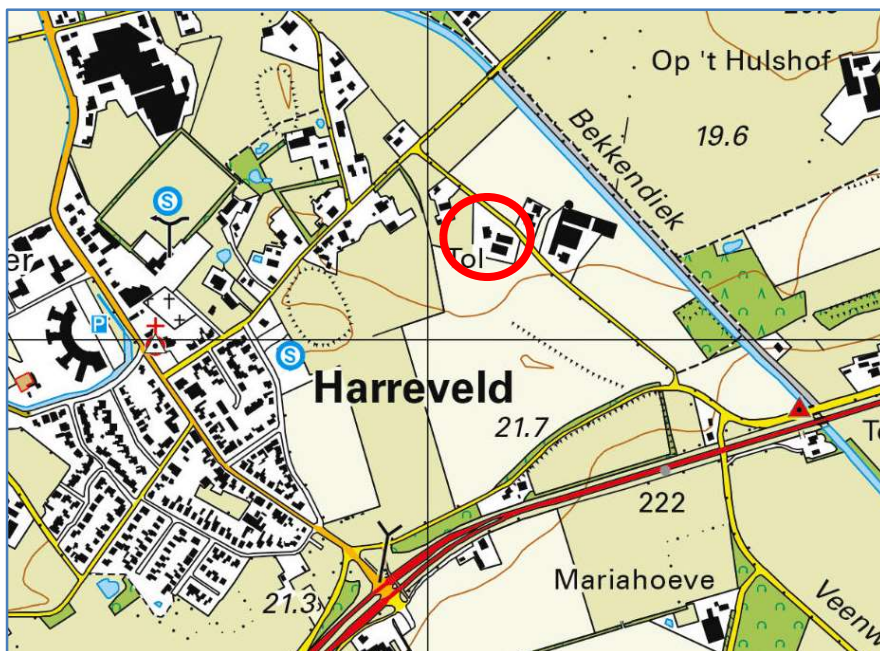

Afbeelding 10 en 11: links de ligging van de planlocatie in het historische landschap, circa 1930. Rechts de ligging in het huidige landschap (bron, kadaster, topotijdreis).

Huidig landschap

Zoals duidelijk blijkt uit de afbeeldingen 10, 11 en 12 is de huidige boerderij en het bijbehorend erf altijd gelegen geweest aan de rand van de nog steeds aanwezige es.

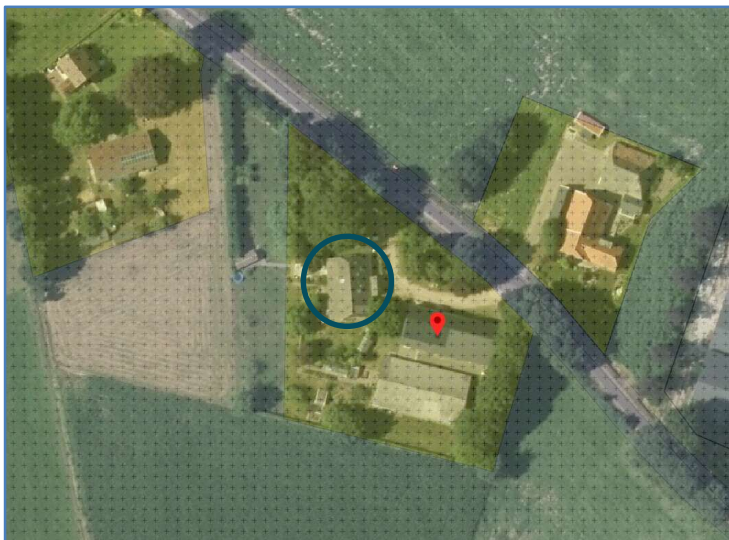
Afbeelding 12: ligging van de planlocatie op de huidige topografische kaart (bron, kadaster)

Van oudsher is deze es open gebleven. Wezenlijke landschappelijke beplanting ontbreekt hier en is gezien de historische openheid ook niet wenselijk.

3 HET INITIATIEF

3.1 Overzicht

Zoals in paragraaf 1.2 beschreven wenst initiatiefnemer de voormalige boerderij te splitsen in 2 woningen.

Afbeelding 13: uitsnede bestemmingsplankaart met daarop het bestemmingsvlak en de te splitsen voormalige boerderij (bron: ruimtelijkeplannen.nl).

4 ERFINRICHTING

4.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt een voorstel gedaan voor het nader inpassen van het bestaande erf met de gesplitste woning, in de omgeving van het initiatief.

4.2 Inpassingsplan

Het bestaande erf bevindt zich al de nodige erfbeplanting. In overleg met de gemeente Oost Gelre (de heer Andre te Brake) is er voor gekozen om op het erf enkele elementen toe te voegen. Daarnaast is besloten om geen verder landschappelijke beplanting aan te brengen. Juist ook om de van oudsher aanwezige openheid naar de es, te blijven behouden.

Ten einde de bestaande erfbeplanting verder te versterken en het erf, visueel en landschappelijk verantwoord in te passen, wordt het volgende voorgesteld (zie tevens bijlage 1):

1. Het versterken van de bestaande landschappelijke erfbeplanting (vogelbosje) aan de wegzijde van het erf, door de daar aanwezige tuinheesters/ struiken (o.a. taxus en hulst) te vervangen door streekeigen struikvormers (aan de noordzijde van het erf);
2. De aanleg van hoogstamboomgaard (achterop het erf);

Afbeelding 14: situatie met daarop de voorgestelde extra of vervangende beplanting.

Door langs de Wolterij aan de voorzijde van het erf de bestaande tuinheesters/ -struiken (o.a. taxus en hulst) te vervangen door streekeigen struweelvormende besdragende struiken ontstaat een natuurlijke aanvulling op de overige beplanting op het erf langs de weg.

De aanleg van een hoogstam boomgaardje op het achtererf zorgt voor een mooie transparante overgang naar de achter het erf liggende open es.

Het versterken van het bestaande bosje langs de wegzijde van het erf en de aanplant van hoogstam fruitbomen vormt zowel landschappelijk als ecologisch een verbinding tussen het erf en de open es, zonder het erf.

5 INRICHTING EN BEHEER

Om het gewenste eindbeeld te bereiken zijn een aantal inrichtingsmaatregelen nodig (zie paragraaf 5.1). Daarnaast zullen de nodige onderhouds- en beheersmaatregelen getroffen moeten worden (zie paragraaf 5.2).

5.1 Aanleg landschapselementen

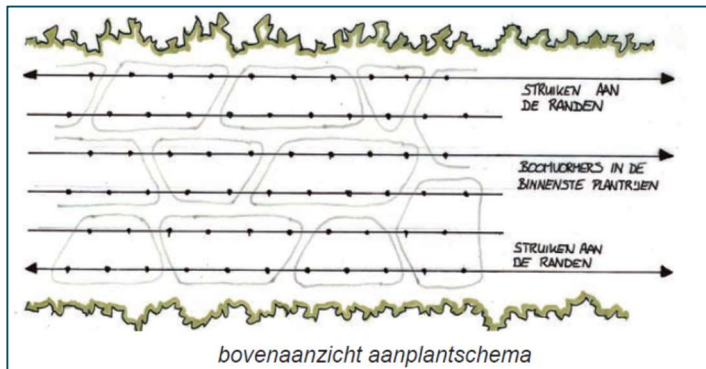
1. Het versterken van de bestaande landschappelijke erfbeplanting (vogelbosje) aan de wegzijde van het erf, door de daar aanwezige tuinheesters/ struiken (o.a. taxus en hulst) te vervangen door streekeigen struikvormers (aan de noordzijde van het erf);
2. De aanleg van hoogstam fruitbomen (achterop het erf);

Versterken van de bestaande landschappelijke erfbeplanting

Het versterken van het bestaande vogelbosje kan door het aanplanten van streekeigen plantmateriaal. Hiertoe zal eerst de aanwezige tuinbeplanting worden gerooid. Daarna kunnen hier de streekeigen struikvormers worden geplant. Deze kunnen in zogenaamd 3-hoeksverband op een onderlinge afstand van 1,5 meter worden bijgeplant. De voorgestelde soorten kunnen zijn: kardinaalsmuts (struik), hondsroos (struik), veldesdoorn (struik), meidoorn (struik), gelderse roos (struik) en sprokehout (struik).

Dit plantmateriaal kan in zogenaamd 2- tot 3-jarig bosplantsoen-formaat (circa 0,6 - 0,8 meter) worden geplant (zie ook plantinstructies in bijlage 2). Dit verhoogd de kans op het aanslaan van het plantgoed.

Afbeelding 15: het nieuwe struweel wordt in zgn. driehoek-verband geplant (bron St. Landschapsbeheer Gelderland).

Fruitbomen/ boomgaard

Op het zuidwestelijke deel van het achtererf wordt een hoogstamboomgaardje aangeplant. Afhankelijk van de fruitboomsoort kan een plantafstand worden gehanteerd van circa 6 - 8 meter. Deze fruitbomen dienen, afhankelijk van het kluitformaat, in een ruim plantgat te worden geplant. Maak tevens gebruik van een stevige boompaal. Deze boompaal dient te worden geplaatst aan de kant van de overheersende windrichting, de zuidwest kant van de boom.

Algemeen

De aanleg van de voorgestelde landschapselementen kan plaatsvinden in plantseizoen, dat globaal loopt van november tot maart.

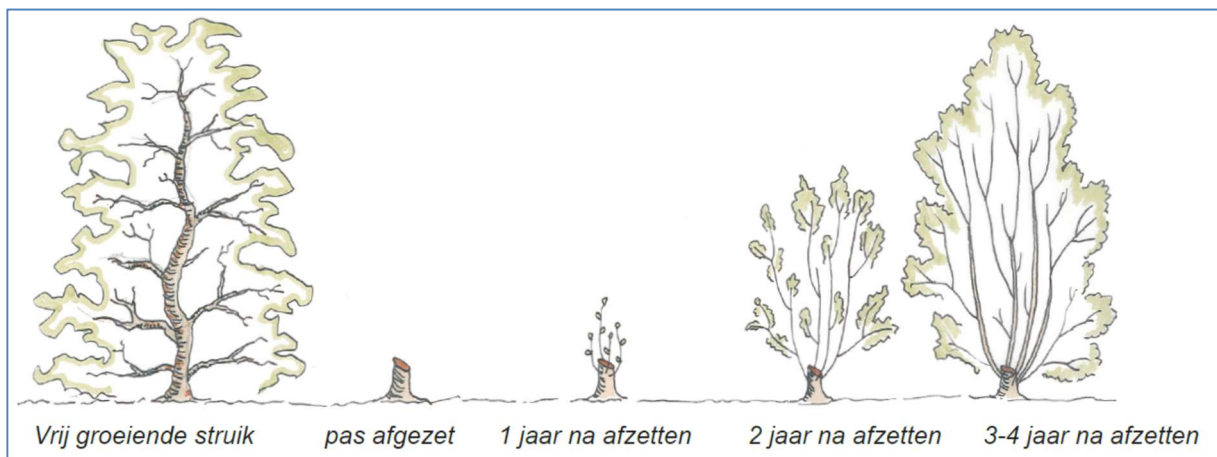
5.2 Beheer landschapselementen

Hieronder wordt ingegaan op de benodigde beheer dat moet worden toegepast op de voorgestelde groenelementen.

Struweel

Een aangeplante struweelhaag kan het best worden beheerd door middel van zogenaamd hakhoutbeheer. Daarbij wordt (een gedeelte van) de singel, afhankelijk van de groeisnelheid, eens in de circa 5 tot 10 jaar afgezet. Dit houdt in dat, alle aanwezige struiken, op een hoogte van 10-20 cm boven de grond worden afgezaagd. De achterblijvende stobben zullen het komend voorjaar uit zichzelf weer gaan uitlopen.

Afbeelding 16: verschil in leeftijdsopbouw van een struweelhaag waarop hakhoutbeheer wordt toegepast (bron St. Landschapsbeheer Gelderland).

Het dikke hout, dat vrijkomt bij het afzetten, kan worden afgevoerd als brandhout en het dunne tophout kan in takkenrillen (zie afbeelding 17) tussen de stobben worden gepakt. Hiermee wordt extra schuil- en foerageergelegenheid voor vogels en wild gecreëerd. Zorg er hierbij wel voor dat de afgezaagde stobben (welke weer uit moeten gaan lopen), voldoende licht krijgen.

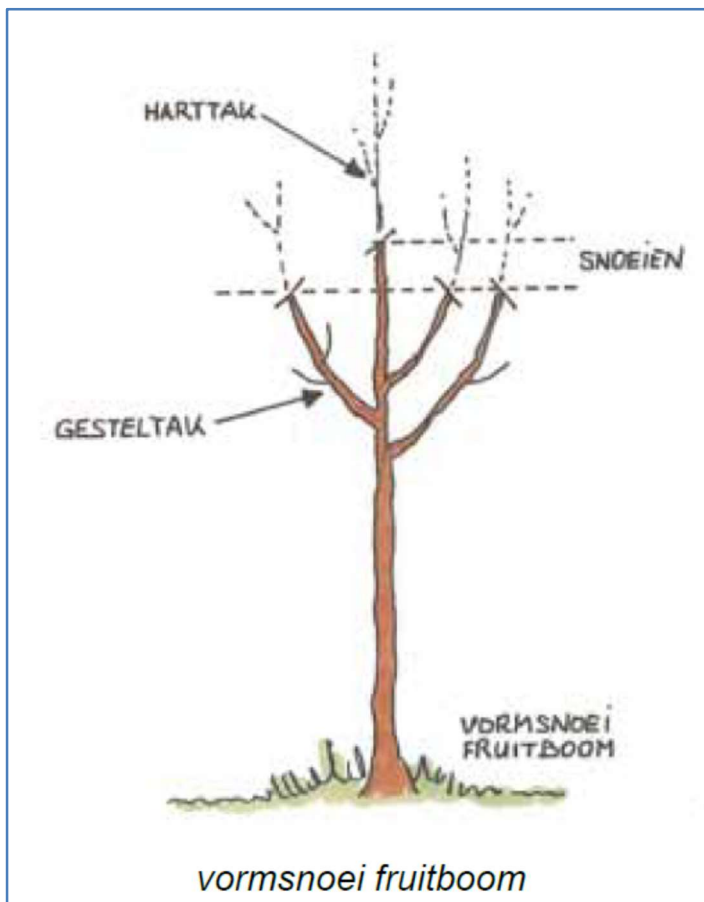

Afbeelding 17: voorbeeld van een takkenril (bron St. Landschapsbeheer Gelderland)

Fruitbomen/ boomgaard

Direct na de aanplant en in de eerste jaren na aanplant is het belangrijk vormsnoei toe te passen. Daarmee wordt de latere vorm van een fruitboom bepaald. Zie voor de aanpak hiervan de bijgevoegde informatie over hoogstamboomgaarden (Bijlage 3). Nadat een fruitboom door vormsnoei zijn vorm heeft gekregen, kan deze het best jaarlijks worden gesnoeid. Daarbij worden minder vitale en ziek hout, alsmede zogenaamde “waterloten” verwijderd.

Afbeelding 18: vormsnoei bij fruitbomen

BIJLAGEN

- 1 Inrichtingsschets;
- 2 Informatie aanplant en beheer van struweel;
- 3 Informatie aanplant en beheer van hoogstamboomgaard.

: Nieuwe aanplant hoogstam fruit

: Aanvulling/ versterken bestaande houtsingelstructuur, door vervangen bestaande struiken;

Stichting Landschapsbeheer Gelderland adviseert bewoners van het buitengebied over de aanleg en beheer van kleine landschapselementen om de kwaliteit van het landschap te versterken. Hiervoor is een reeks van 11 verschillende informatiebladen ontwikkeld.

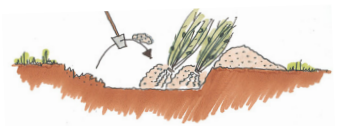
Struweelhaag

Een struweelhaag is een lijnvormig landschapselement met een aaneengesloten opgaande begroeiing van inheemse, overwegend doornachtige, struiken, die vrij uit mogen groeien. Zo ontstaat een weelderige haag in tegenstelling tot een geknipte haag. Een struweelhaag bestaat vaak uit soorten als meidoorn, sleedoorn en hondsroos.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Het aanplanten van een haag kan plaats vinden tussen november en maart, mits het niet vriest. Gebruik (als mogelijk) autochtoon plantmateriaal, wat passend is in de streek.
2. Voor de aanplant van een haag wordt vaak gekozen voor 2-jarig bosplantsoen met de maat 60-80 cm hoogte.
3. De te beplanten strook dient te worden los gemaakt, dit kan door frezen.
4. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek een gat, (houd de grond op de schop), plaats het plantsoen zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantsoen vasthoudt. De grond iets aanduwen.
5. Indien u niet direct alle struiken kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de struiken met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Voor de aanplant van een struweelhaag kunt u kiezen voor het graven van een plantsleuf in plaats van het frezen van een oppervlakte.
2. Bij een struweelhaag plant u een enkele rij, voorzien van 2 struiken per strekkende meter.

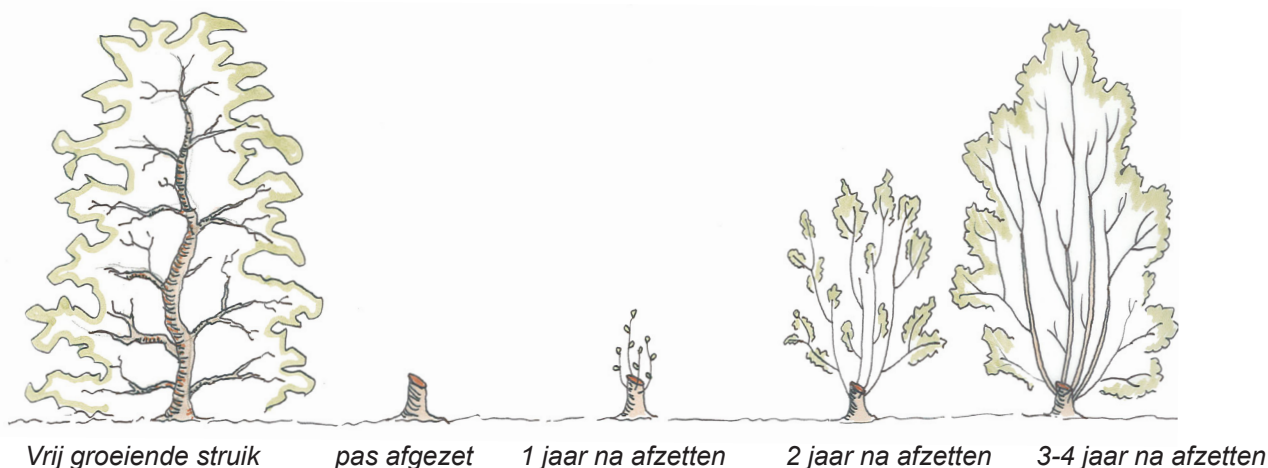

1. Plaats een afrastering op 1 tot 2 meter afstand van de haag om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste twee jaar na aanplant voldoende water in droge perioden en houd het element onkruid vrij.

BEHEERINSTRUCTIES

De struweelhaag mag vrijuit groeien tot een brede en hoge haag en wordt niet vaker dan eens in de zes jaar gesnoeid of afgezet. Afzetten betekent dat de struiken tot 10 à 20 cm boven de grond worden afgezaagd. De struiken groeien uit zichzelf weer uit. Houd het eerste jaar na afzetten de stobben vrij van onkruid. Na ongeveer 3 jaar zal de aanplant een meer gesloten karakter krijgen en kan waar nodig gesnoeid worden. Dit snoeiwerk bestaat voornamelijk uit het weghalen van takken die problemen geven. Als u er voor kiest de haag af te zetten, dan kan dat tussen de 6 à 15 jaar plaatsvinden.

Soms is er sprake van speciale beheervormen zoals het vlechten. Dit is een oude ambacht die werd toegepast om de haag ondoordringbaar te maken voor vee.

Vlechten kunnen we grofweg in twee grote groepen verdelen; namelijk het leggen en het invlechten van een haag. Invlechten gebeurt door middel van het inhakken en ombuigen van takken; leggen gebeurt door het inhakken en ombuigen van een hele struik.

Meer informatie over vlechthekken kunt u vinden op de website www.heggen.nu.

Tekst en beeld:
 Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG)
 Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.
 T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.
 Op www.landschapsbeheergelderland.nl is de hele reeks te bekijken en instructiefilmpjes.
 2019

Stichting Landschapsbeheer Gelderland
 zorg voor ons landschap

Wij worden gesteund door

Zorg voor ons landschap
 MAAK JE ERF GOED

Stichting Landschapsbeheer Gelderland voedt en organiseert het samenspel tussen vrijwilligers, grondeigenaren, organisaties en overheden om samen zorg te dragen voor ons karakteristieke landschap.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Hoogstamboomgaard

Een hoogstamboomgaard is een karakteristiek landschapselement, bestaande uit meerdere fruitbomen op een weide, vaak omhaagd. De eerste zijtakken groeien op minimaal 180 centimeter boven de grond uit de stam.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

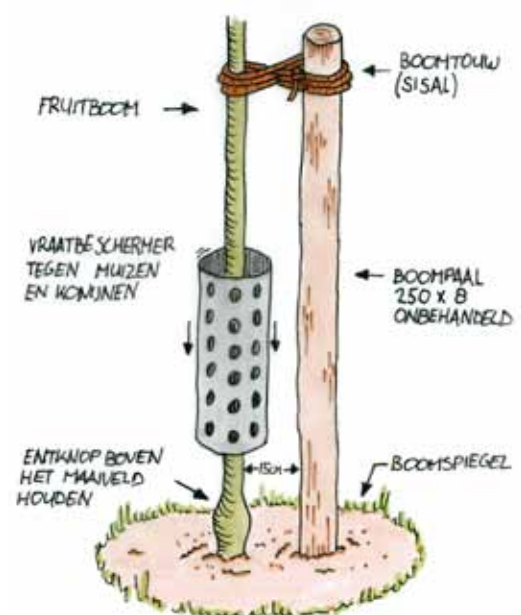
1. Het aanplanten van een boomgaard kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest.
2. Voor de aanplant van een boomgaard is het aan te bevelen om oude rassen van hoogstam fruitbomen met de maatvoering 8-10 cm omtrek te gebruiken. Oude rassen zijn vaak minder ziektegevoelig. Bestrijdingsmiddelen zijn niet nodig.
3. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Hoogstambomen kunnen meer dan 10 meter hoog en breed worden. Het is daarom belangrijk bij aanplant de fruitbomen op ruime afstand van elkaar te planten.
2. Plant daarom appelbomen minstens 10 meter uit elkaar, peren en kersen 8 meter en pruimen 6 meter uit elkaar.
3. Voor het planten is een ruim plantgat noodzakelijk waarin de wortels zich wijd kunnen uitspreiden. Het plantgat moet daarom een afmeting hebben van 70x70x70 cm groot. Spit na het graven de bodem van het plantgat los.
4. Plaats daarna een boompaal van onbehandeld hout naast de boom (maat 250 cm lengte bij 8 cm doorsnede), op ongeveer 15 cm van de boom, aan de kant van de heersende windrichting (zuidwesten). Bevestig de jonge boom met sisal boomtouw aan de boompaal. Knoop het touw aan de paal en draai het touw circa 3 maal in een 8-vorm om de boom. Leg een knoop in het touw om deze aan de paal te bevestigen. Snijd overtollig touw af.
5. U kunt nu het plantgat weer dichtgooien. Pas bij arme grond bodemverbetering toe door bijvoorbeeld potgrond te mengen met de grond uit het plantgat.

aanplant fruitboom

INSTRUCTIES NA AANPLANT

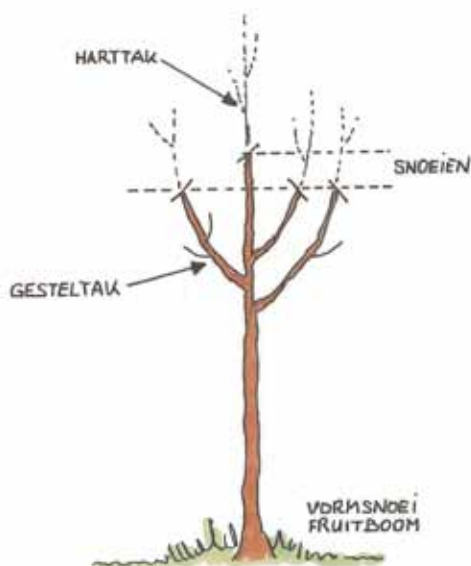
1. Plaats een boombeschermer rondom de boom, om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste 2 jaar na aanplant voldoende water in droge perioden.

fruitboom met raster

BEHEERINSTRUCTIES

Het snoeien van fruitbomen wordt al eeuwen toegepast. Het snoeien van de fruitboom in de jeugdfase wordt de vormsnoei genoemd. De vormsnoei zorgt voor een bepaald model. Wanneer dat model is bereikt volgt de onderhoudssnoei. Ook kunnen fruitbomen op verschillende manieren gesnoeid worden. Bijvoorbeeld met als doel productie of als doel het landschappelijk beeld. Landschapsbeheer Gelderland geeft basiscursussen voor het snoeien van hoogstamfruit.

vormsnoei fruitboom

Vormsnoei

De vormsnoei is vooral belangrijk bij de jonge bomen. Elke soort heeft zijn eigen specifieke vorm. Bij de appel wordt over het algemeen een bolvorm aangehouden zonder harttak. Peren vormen van nature meer een kroon met een harttak. Deze kroon krijgt meer een piramidale vorm. Nadat de fruitboom is aangeplant is het belangrijk direct de eerste vormsnoei toe te passen. Uit het gestel worden vaak niet meer dan 4 gesteltakken aangehouden, de overige takken kunnen worden weggesnoeid. Afhankelijk van de soort kunt u kiezen voor het behouden of weghalen van de harttak.

Onderhoudssnoei

Fruitbomen kunnen het beste jaarlijks gesnoeid worden. Het gaat daarbij om vervanging van minder vitaal, afgedragen vruchthout, het verwijderen van ziek hout en het verwijderen van verkeerd geplaatste nieuwe scheuten. In een regelmatig onderhouden, vitale hoogstamfruitboom zullen elk jaar nieuwe scheuten ontstaan. Een deel kan worden gehandhaafd en gebruikt als nieuwe vruchttakken. Een ander deel dient te worden verwijderd.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.

T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.

I www.landschapsbeheergelderland.nl.

2013, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.